

2. Energetsko siromaštvo¹

2.1 Što je energetsko siromaštvo?

Kaže se da je kućanstvo u energetskom siromaštvu kada naiđe na poteškoće ili si ne može priuštiti svoje osnovne energetske potrebe za stanovanje. Domaćinstva u energetskom siromaštvu imaju troškove energije koji su prekomjerni u usporedbi s ukupnim prihodima kućanstava. Pojavila se sveopća definicija da je svako kućanstvo koje bi trebalo potrošiti više od 10 % svog godišnjeg prihoda na energiju u energetskom siromaštvu. Međutim, čak i ako se radi o malo drugačijoj definiciji - dvostrukom srednjem trošku energije kao omjeru prihoda - ovaj se koncept uobičajeno koristi u Europskoj uniji.

Energetsko siromaštvo može biti uzrokovano konvergencijom međusobno povezanih faktora:

- niski prihodi - često povezan s općim siromaštvom,
- visoke cijene energije, uključujući upotrebu relativno skupih izvora energije,
- loša energetska učinkovitost kućanstva, npr. slaba izolacija i stari ili neučinkoviti sustavi grijanja.

2.2 Kako prepoznati osobe koje su energetski siromašne?

Osoba koja živi u energetskom siromaštvu prije svega je nesigurna i raspolaže ograničenim resursima. To se povezuje s neadekvatnim stambenim rješenjima, što dovodi do poteškoća u plaćanju računa za energiju.

Pokazatelji energetskog siromaštva:

- niski prihodi
- poteškoće u plaćanju troškova energije
- stari smještajni objekt koji nije obnovljen (npr. prozori propadaju, što stvara hladno strujanje zraka, odnosno propuh)
- neadekvatan sustav grijanja, uzrokovan nedostatkom grijaćih tijela i / ili opskrbe energijom te nedostatkom izolacije
- grijanje jedne prostorije / sobe, što je ponekad poželjno za bolju kontrolu potrošnje
- znakovi vlage ili plijesni, što odražava loše stanje zgrade i / ili nedostatak grijanja
- višak opreme ili pregrijavanje što dovodi do povećane potrošnje energije
- prevelik smještajni objekt u odnosu na broj osoba koje u njemu borave, što dovodi do velike potrošnje
- stalni boravak u kući, što uzrokuje veću potrošnju
- stara oprema, manje učinkovita.

¹ Ovo poglavlje se temelji na materijalima za obuku pripremljenima u okviru IEE projekata ACHIEVE (2011-2014) i REACH (2014.-2017.).

Upozorenje: Važno je razlikovati energetska siromaštvo od nesanitarnih uvjeta. U drugom slučaju ne bismo trebali izravno intervenirati, već bismo trebali obavijestiti nadležnu (socijalnu) službu.

2.3 Posljedice energetskog siromaštva

Financijske posljedice:

- korištenje pomoći i drugih mjera
- zaduženost i krediti
- korištenje budžeta koji se obično koristi za druge važne potrebe kao što su smještaj, hrana, obrazovanje itd.
- ograničavajuće mjere ili siromaštvo, što dovodi do drugih posljedica.

Tehničke posljedice zbog ograničenja u grijanju:

- kućanstvo koje je slabo grijano bit će vlažno
- kućanstvo sa slabom ventilacijom bit će vlažno i nezdravo
- vlažno kućanstvo rezultirat će propadanjem, što će omogućiti stvaranje plijesni, što dovodi do nesanitarnih uvjeta.

Posljedice po zdravlje

Hladno okruženje samo po sebi nije faktor bolesti, ali stvara niz negativnih posljedica:

- Da bi održalo svoju tjelesnu temperaturu u hladnom okruženju, tijelo mora napornije raditi. Ovakve situacije mogu dovesti do iscrpljenosti.
- Hladnoća potiče vazomotorne reakcije, kihanje, curenje iz nosa, što može potaknuti prijenos patogena.
- Temperatura hladnijeg zraka u mnogim situacijama znači nedovoljnu vlažnost zraka.

Uzročne veze u hladnijim životnim uvjetima pretpostavka su brojnih bolesti:

- respiratornih bolesti,
- kardiovaskularnih bolesti,
- artritisa,
- depresije.

Ugljični monoksid (CO) je bezbojni plin bez mirisa. Njegova prisutnost rezultat je nepotpunog sagorijevanja, neovisno o korištenom gorivu: drvo, butan, ugljen, benzin, lož ulje, prirodni plin, ulje, propan. U okruženju se brzo širi. U kombinaciji s lošom ventilacijom u stambenom prostoru, te pare mogu dovesti do izloženosti riziku od omamljenosti, trovanja, pa čak i smrti. Socijalno i ekonomski krhka kućanstva više su izložena riziku od trovanja CO, jer su peći i sustavi grijanja obično stari, a održavanje ventilacijskih sustava je zanemareno zbog financijske situacije.

2.4 Akteri i mjere za borbu protiv energetskog siromaštva

NACIONALNI KONTAKTI ZA HRVATSKU

Informacije i savjeti vezane uz financijske instrumente za energetska učinkovitost, uštedu energije, učinkovito korištenje energije ili energetska savjetovanje:

- **Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost**

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZOEU) središnje je mjesto prikupljanja i ulaganja izvanproračunskih sredstava u programe i projekte zaštite okoliša i prirode, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

<http://www.fzoeu.hr/>

Radnička cesta 80, Zagreb

5391-800

kontakt@fzoeu.hr

- **Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za energetiku**

Glavni zadatak ministarstva je omogućiti razvoj i održivost energetskog sektora koji se mora očitovati prvenstveno u postizanju i održavanju realnih cijena energije kroz funkcionalno tržišno natjecanje u kompetitivnim energetska djelatnostima te efektivnu regulaciju mrežnih energetska djelatnosti koji su preduvjeti konkurentnosti gospodarstva. Nadalje, jedan od zadataka ministarstva je omogućiti regulirane djelatnosti budu poticaj gospodarstvu, a ne njegovo opterećenje.

<https://www.mzoip.hr/hr/energetika.html>

Ulica grada Vukovara 78, Zagreb

6106-831

energetika@mzoe.hr

- **REGIONALNA ENERGETSKA AGENCIJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE (REGEA)**

REGEA je regionalna energetska agencija i prepoznati centar znanja i izvrsnosti s referencama i projektima na području cijele Europske unije, osnovana još 2008. godine od strane Grada Zagreba, Karlovačke, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije i u njihovom je potpunom vlasništvu. Djelokrug rada obuhvaća:

podršku u razvoju i provedbi nacionalnih, regionalnih i lokalnih investicijskih projekata s područja energetike (npr. energetska obnova i izgradnja zgrada)

izradu dugoročnih strategija, programa energetske učinkovitosti i akcijskih planova (npr. državne strategije, SMART City strategije, SEAP-i i SECAP-i...)

razvoj inovativnih mehanizama financiranja energetska projekata kao što su Ugovor o energetska učinku – ESCO model i Javno-privatno partnerstvo – JPP

izradu studijskih podloga, tehničkih proračuna i analiza, studija izvodljivosti i predizvodljivosti, poslovnih planova i ostalih financijska analiza

upravljanje projektima gradnje, stručni i tehnički nadzor energetske preglede,
energetsko certificiranje obrazovanje i promicanje najbolje prakse,
izrada obrazovnih publikacija provedbu promotivnih i crowdfunding kampanja.

<http://regea.org/>

Andrije Žaje 10, Zagreb

3098-315

info@regea.org

- **Energetski institut Hrvoje Požar**

Područja djelovanja Instituta su:

Strateško planiranje u energetici

Razvoj elektroenergetskog, plinskog, naftnog i toplinskog sustava

Tržište, zakonodavni okvir i restrukturiranje energetske sektora

Energetska učinkovitost

Obnovljivi izvori energije, zaštita klime i okoliša

Energetski pregledi i certifikacija građevina

Energetska bilanca i statistika

Edukacija i promotivne aktivnosti

<http://www.eihp.hr/>

Savska cesta 163, Zagreb

6040-588

eihp@eihp.hr

Pomoć u rješavanju pravnih problema, u slučaju kršenja prava potrošača i slično:

- **Ured pučke pravobraniteljice**

Pučka pravobraniteljica opunomoćenica je Hrvatskoga sabora za zaštitu i promicanje ljudskih prava i sloboda, središnje je tijelo za suzbijanje diskriminacije te djeluje kao Nacionalni preventivni mehanizam za zaštitu osoba lišenih slobode. U svom radu je samostalna i neovisna.

<http://ombudsman.hr/hr/>

Trg hrvatskih velikana 6, Zagreb

4851-855, 4851-853

info@ombudsman.hr

Pomoć u rješavanju socijalnih / društvenih problema:

- **Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Uprava za socijalnu politiku**

Sektor za koordinaciju reformskih procesa i modernizaciju sustava socijalne skrbi: Služba za razvoj i modernizaciju sustava socijalne skrbi, Služba za statistiku, analitiku i stručno usavršavanje

Sektor za koordinaciju politika i unapređenje stručnog rada centara za socijalnu skrb: Služba za socijalne naknade, prevenciju siromaštva i koordinaciju rada centara za socijalnu skrb, Služba za obiteljsko-pravnu zaštitu i zaštitu djece, mladih i obitelji u riziku, Služba za zaštitu i promicanje prava socijalno osjetljivih skupina

Sektor za razvoj socijalnih usluga i koordinaciju pružatelja usluga: Služba za stručnu i infrastrukturnu podršku i unapređenje rada pružatelja usluga, Služba za razvoj socijalnih usluga, udomiteljstvo i humanitarnu pomoć, Služba za ugovaranje, osiguranje standarda i unapređenje kvalitete socijalnih usluga

<https://mdomsp.gov.hr/kontakti-6800/4-uprava-za-socijalnu-politiku/6805>

Trg Nevenke Topalušić 1, Zagreb

5557-111

informacije@mdomsp.hr

- **Grad Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**

Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom obavlja poslove koji se odnose na: socijalnu zaštitu i prava iz socijalne skrbi, humanitarnu pomoć, provedbu strategije socijalne zaštite, zaštite osoba s invaliditetom, socijalne skrbi o umirovljenicima te zaštite i drugih kategorija stanovništva, zaštitu obitelji, zaštitu od nasilja u obitelji i djece, poticanje i potpore socijalnim i humanitarnim programima i projektima udruga i drugih oblika organiziranog djelovanja i rada, koordinaciju i kontrolu socijalnih ustanova u vlasništvu Grada, te na druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost.

<https://www.zagreb.hr/gradski-ured-za-socijalnu-zastitu-i-osobe-s-invali/16814>

Trg Stjepana Radića 1/II, Zagreb

610-1268, 610-1269

- **Caritas Zagrebačke nadbiskupije**

Caritas Zagrebačke nadbiskupije je pastoralna i karitativna ustanova Zagrebačke nadbiskupije, pravna osoba Katoličke Crkve, humanitarna i neprofitna organizacija, posrednik u doniranju hrane, pružatelj usluga socijalne skrbi i organizator volontiranja.

<http://www.czn.hr/>

Kaptol 31, pp 71, Zagreb

4817-716

czn@czn.hr

- **Centar za socijalnu skrb Zagreb**

Aktivnim djelovanjem u lokalnoj zajednici potiče sve institucije i pojedince na uključenost u ostvarivanju ljudskih prava i postizanju socijalne pravde za sve članove zajednice.

<http://www.czss-zagreb.hr/>

Eugena Kumičića 5, Zagreb

4550-220, 4550-644, 4550-813, 4550-849

sluzbenik@czss-zagreb.hr